

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Nc/2/2024
Identifikačné číslo spisu:	8123209948
Dátum vydania rozhodnutia:	23.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8123209948.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti X. Z., narodeného X. novembra XXXX. a V. Z.Ú., narodenú X. L. XXXX, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, Slovenská 87, deti rodičov - X.. V. M., narodenej XX. X. XXXX, Q., H. S. X, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Dziakom, Prešov, Vajanského 26, a X.. X. Z., narodeného X. U. XXXX, Q., S. X, zastúpeného advokátkou JUDr. Kristínou Malou Piovarčiovou, PhD., Košice, Štúrova 20, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 27P/259/2023, o námietke zaujatosti, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Katarína Morozová Nemcová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 15CoP/35/2024.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove v súlade s § 54 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) predložil dňa 18. apríla 2024 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu nadriadenému (ďalej len „nadriadený súd“) vec vedenú na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 15CoP/35/2024 na rozhodnutie o námietke zaujatosti otca maloletých detí (v spise na čl. 90 až 92) vznesenej proti predsedníčke senátu JUDr. Kataríne Morozovej Nemcovej v odvolacom konaní.

2. Podaním zo 14. apríla 2024 otec maloletých detí vzniesol námietku zaujatosti z dôvodu, že sudkyňu JUDr. Katarínu Morozovú Nemcovú, ktorej vec bola pridelená pozná prostredníctvom jej manžela, ktorý bol v roku 2006 v zamestnaní jeho podriadeným, následne bol odvolaný, čo bolo pripisované jeho osobe a z čoho pramení negatívny vzťah k jeho osobe. Podotkol, že v rokoch 2002 až 2006 pod velením pána manžela namietanej sudkyne na policajnom útvare pre boj s organizovanou kriminalitou pracoval policajt, ktorý, ako uviedol „vyrobil spis“ s úmyslom ho poškodiť s tým, že uviedol, že je v spojení s organizovaným zločinom a predáva zbrane. Tento policajt bol prepustený do civilu a trestne stíhaný za rôzne skutky. S namietanou sudkyňou a s jej pánom manželom sa stretol niekoľkokrát aj osobne, na rôznych spoločenských akciách a boli mu zrejme ich osobné antipatie voči jeho osobe. Vzhľadom na uvedené sa sudkyňa v jeho očiach nejaví ako nestranná a vo veci nezaujatá, preto navrhol námietke

zaujatosti vyhovieť.

2. Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Katarína Morozová Nemcová, ako predsedníčka senátu vo veci vedenej sp. zn. 15CoP/35/2024, vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že sa vo veci necíti byť zaujatá, nakoľko k osobe otca maloletých detí, ani k predmetu veci nemá žiaden vzťah, žiadneho z účastníkov konania (ani otca maloletých detí) osobne nepozná. S otcom maloletých detí sa osobne doteraz nestretla, neboli spolu na žiadnej spoločenskej akcii a ním namietané skutočnosti považovala za nepravdivé. Vzťahy jej manžela s kolegami v čase, kedy bol príslušníkom Policajného zboru Slovenskej republiky nepreberali, ani neriešili. Prehlásila, že nemá vedomosť o tom, že by jej manžel od ukončenia služobného pomeru, t. j. apríla 2007 udržiaval kontakt s bývalými kolegami.

3. Podľa § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

4. Podľa § 52 ods. 1 a ods. 2 CSP strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti. V námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nesplňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadradenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužívajú.

5. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

6. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu so zreteľom na jeho pomer k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní.

7. Súčasťou práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavnoprávna úprava práva na spravodlivý proces zakotvená v čl. 46 ústavy zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 ods. 1 ústavy.) Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovávanía a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu ako tzv. zákonný sudca, ktorý by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

8. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Vo svojich rozhodnutiach pripomína, že súdy by preto mali rozoznávať dôležitosť predchádzania nebezpečenstva reálnej možnosti zaujatosti. Aspekty nestrannosti a všeobecné princípy vyhodnocovania zosummarizoval ESLP vo veci Morice proti Francúzsku (sťažnosť č. 29369/10,

rozsudok Veľkej komory zo dňa 23. apríla 2015, §§ 73 až 78). Pripomenul, že nestrannosť sudcu vo všeobecnosti predstavuje absenciu predpojatosti alebo závislosti, pričom jej existenciu je možné testovať viacerými spôsobmi. Podľa ustálenej judikatúry ESLP existencia nestrannosti pre účely článku 6 ods. 1 dohovoru musí byť ustálená v súlade so subjektívnym testom, kde dôraz má byť kladený na osobné presvedčenie, správanie sa a konanie dotknutého sudcu, ako aj v súlade s objektívnym testom, v ktorom sa zisťuje, či súd alebo jeho zloženie ponúkajú dostatočné garancie pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o jeho nestrannosti. Pokiaľ ide o subjektívny test, platí v praxi ESLP dlhodobo uplatňovaný predpoklad, že súd je oslobodený od osobnej predpojatosti alebo nestrannosti sudcu. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, pokiaľ nie je preukázaný opak. Ako možné príklady môžu byť uvedené tie, ak sa sudca správa k účastníkovi nevraživo, nepriateľsky alebo je zlomyseľný z osobných dôvodov. Vo väčšine prípadov vzniku otázky pochybnosti nestrannosti sudcu sa ESLP sústredil na objektívny test. Samozrejme, obvykle tu neexistuje jednoznačná deliaca čiara medzi subjektívnou a objektívnou nestrannosťou, nakoľko správanie sa sudcu nemusí spôsobiť nedostatky nestrannosti z pohľadu externého pozorovateľa (objektívny test), ale môže tiež prejsť k osobným záležitostiam sudcu (subjektívny test). Práve preto v niektorých prípadoch, kde môže byť ťažko zabezpečiť dôkaz, ktorý by vyvrátil prezumpciu subjektívnej nestrannosti sudcu, je tu požiadavka objektívnej nezávislosti sudcu, ktorá dáva ďalšiu dôležitú garanciu. Pokiaľ ide o objektívny test, je potrebné určiť, či na rozdiel od správania sa sudcu, existujú iné fakty, skutočnosti, ktoré by mohli vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti. Z toho potom vyplýva, že pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod obávať sa, že daný sudca trpí nedostatkom nestrannosti, rozhodujúcim je, či táto obava môže byť objektívne opodstatnená. Objektívny test sa zvyčajne týka hierarchických alebo iných vzťahov medzi dotknutým sudcom a inými subjektami v konaní. V každom individuálnom prípade je preto potrebné rozhodnúť, či vyššie uvedený vzťah majúceho konať vo veci sudcu k iným subjektom vystupujúcim v konaní je takej povahy a takeho stupňa, že by mohol indikovať, naznačovať nedostatok jeho nestrannosti. V týchto súvislostiach hoci aj zdanie môže predstavovať určitú dôležitosť, závažnosť, inými slovami, „spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná“. Dôležité je to, že ide o dôveru verejnosti v súdy a v spravodlivosť v demokratickej spoločnosti. Teda každý sudca, u ktorého je legitímny dôvod sa obávať nedostatku nezávislosti, musí byť z prejednávania veci vylúčený.

9. Ostatne uvedený rozsudok Veľkej komory ESLP v zásade zhrnul všetko, čo už bolo povedané v predchádzajúcich jeho komorových rozsudkoch Delcourt proti Belgicku (sťažnosť č. 2689/65, rozsudok zo 17. januára 1970), Piersack proti Belgicku (sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. októbra 1982), De Cubber proti Belgicku (rozsudok z 26. októbra 1984, § 25), Hauschildt proti Dánsku (rozsudok z 25. mája 1989, § 47), Fey proti Rakúsku (sťažnosť č. 14396/88, rozsudok z 24. februára 1993), Thomann proti Švajčiarsku (rozsudok z 10. júna 1996), Pullar proti Spojenému kráľovstvu (rozsudok z 10. júna 1996, § 32), Ferrantelli a Santangelo proti Taliansku (sťažnosť č. 19874/92, rozsudok zo 7. augusta 1996, § 58), Castillo Algar proti Španielsku, (rozsudok z 28. októbra 1998, § 45), Wettenstein proti Švajčiarsku (sťažnosť č. 33958/96, rozsudok z 21. decembra 2000, § 44), Pescador Valero proti Španielsku (sťažnosť č. 62435/00, rozsudok zo 17. júna 2003, §§ 23 až 28), Blesa Rodriguez proti Španielsku, (sťažnosť č. 61131/12, rozsudok z 1. decembra 2015, §§ 41 až 44), ako aj rozsudky Veľkej komory ESLP vo veciach Kyprianou proti Cypru (sťažnosť č. 73797/01, § 118) a Micallef proti Malte (sťažnosť č. 17056/06, § 93). V zmysle aplikovateľného testu pre zjavnú, domnelú zaujatosť „je rozhodujúce, či by konkrétne okolnosti mohli v danom prípade viesť čestne zmýšľajúceho a informovaného pozorovateľa (človeka) k záveru, že existuje reálna, objektívne oprávnená a relevantná možnosť vyvolávajúca pochybnosti o nestrannosti konajúceho sudcu resp. senátu“.

10. Nadriadený súd posudzujúci opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z hľadiska existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu v zmysle § 49 ods. 1 CSP dospel k záveru, že vznesená námietka zaujatosti nie je dôvodná. Z vyjadrenia predsedníčky senátu 15CoP JUDr. Kataríny Morozovej Nemcovej, ani zo skutkových okolností uvádzaných otcom maloletých detí nemožno vyvodiť, že by existovala dôvodná obava o nestrannosti zákonnej sudkyne vo veci konať. Skutočnosti týkajúce otca maloletých detí a jeho pracovného vzťahu s manželom sudkyne, nemôžu bez ďalšieho založiť dôvod pre legitímne obavy z nezaujatosti zákonnej sudkyne. Relevantnou je

len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach, ktoré však predložené podanie nespĺňa.

11. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.